

PÅ HAL IS

Jaha .Då satt han där. I sitt eget ägandes flygplan parkerad på ett drivande isflak på Indalsälven i trakterna av Liden/Indal.

Låt mig presentera mannen bakom spakarna, Allen Widman (1906-1973), Stockholmare, språklärare, pilot, bergsbestigare, världsmedborgare, svensk mästare i löpning 4x1500 m, uppfinnare, fastighetsägare mm.

Episoden ovan utspelade sig mellan något av åren 1940-1945. Världskriget pågick som bäst. Allen hade i likhet med flera andra sportflygare sökt och fått uppdrag för svenska försvarets räkning. Det gick för hans del ut på att göra fingerade anfall från luften mot vitala mål i mellannorrland. Det kunde gälla broar, kraftverk etc.

Allen var baserad i Juniskär utanför Sundsvall. Därifrån gjorde han sina rundor. Han dök på varierande tider mot de här målen och låtsades dyka och

anfälla dem – och blev själv ”beskjuten” med lös ammunition från luftvärns pjäser som placerats där! Det var förmodligen under en sådan vinterrunda som det hände det som inte fick hända – motorn skar på den lilla tvåsitsiga flygmaskinen!

Vid tillfället navigerade han efter Indalsälven troligen från eller till kraftverket Stadsforsen i Fors socken. Det var inte tid till annat än att utse en nödlandningsplats – som blev just ett drivande isflak. Han lyckades verkligen få ner maskinen, och

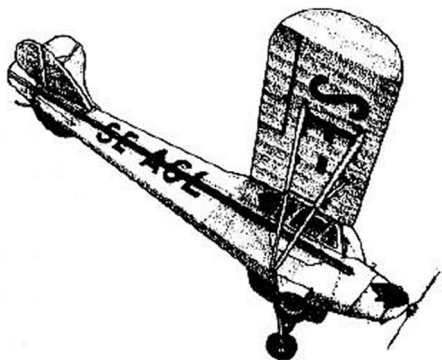
inte nog med det, han fick även stopp på den innan den gled över kanten och ner i älvens kalla vatten.

Vad göra nu? Han steg ur och försökte röra propellern, men den satt fast. Allen visste ju att isflaket sakta drev ner mot en bro (troligen Kävstabron) där det kunde gå verkligen illa om det törnade emot något av brofundamenten.

En nyss skuren motor är ju het och Allen väntade en stund och försökte återigen få runt propellern. Men nej, den satt som berg. Då kom han plötsligt att tänka på att i en kanvasväska, bakom förarstolen, fanns några verktyg och en flaska motorolja. Med verktygen skruvade han ur tändstiften, men hur skulle han få ner oljan i cylindrarna för att på så sätt få motorn kyld? Nöden sägs vara uppfinningarnas moder. Han halsade olja ur flaskan och sprutade frustande ner den i tändstiftshålen. Oljan var så kall att han trodde att tänderna skulle lossna. Men det fungerade. Efter en stunds väntan kunde han vrida propellern runt, runt.

Nu gällde det att vända planet, det var inte lätt för Allen hade glatta lågskor på fötterna... och isen var hal... Efter att ha åsamkat sig både blåmärken och skrapår både här och där på kroppen var flygplanet vänt. Han tänkte starta och åtminstone komma över till stranden, men så tyckte han att isflaket såg väl kort ut för en start med opålitlig motor. Därför tog han av sig bältet som höll uppe byxorna och band ena änden i flygplanetns sporre och den andra i en medhavd morakniv som han högg ner i isen. Här skulle bli katapultstart! Allen vispade runt propellerna med kraft

(självstart fanns naturligtvis inte). Och si, motorn knattrade igång! Motorvarvet ökades gradvis – och kniven lossnade med ett ryck ur isen. Snart lyfte den lilla kärran från sin onaturliga landningsplats.

Motorn verkade ticka och gå bra, varför Allen steg försiktigt i spiraler uppåt tills han vågade söka sig ifrån älven. Han fortsatte stigandet tills han på någorlunda höjd ställde kosan mot Juniskär. Dit anlände han med värkande tänder, många blåmärken och byxorna lite på trekvart. Men den lilla flygmaskinen, Allen Widmans levebröd just då, var räddad.

Om allt detta och mer därtill berättade han för mig och min bror Ingvar en sommarkväll 1967 i en förort till Stockholm. ”Jag har aldrig haft det så bra som under den tiden” sa den för övrigt mycket ekonomiskt lagde Widman. Eller vad sägs? Staten betalade all flygbensin,

mekaniker, kost och logi på Hotell Knaust, gengasbil och sist men inte minst Kr 1.000:-/månad.

Allen Widman dog på julaftonen 1973. Hans fötter var då amputerade pga diabetes. Det befanns då att han var ägare till tre flygmaskiner. Samtliga havererade. I hallen i hans lägenhet fanns fyra motorer. Flygaren Widman åkte på sin moped de sista aktiva åren. Som sagt, om äventyr i luften och på marken berättade han lugnt och chosofritt för oss Nilssöner denna kväll – tills han upptäckte att klockan började bli sen. Saken var den att han åkte buss den kvällen. Och nu måste han återvända till stan innan bussarna började ta betalt för den dyrare nattaxan...

Nu undrar jag: Fanns, eller finns, det någon i Liden eller Indal som lade märke till nödlandningen för ungefär 60 år sedan? Det vore intressant att veta. Hör gärna av er till mig på tel. 0611 / 265 94.

Sören Nilsson

Lidvalls Taxi
Sjuk o bårtransporter
Färdtjänst

0692 - 210 12 070 - 683 45 01